

Omhändertagande av patient med feber och/eller luftvägs-symtom i vård- och omsorgsmiljö där covid-19 konstaterats eller inte kan uteslutas

2020-06-30

- Vid omhändertagande av patienter ska alltid basala hygienrutiner följas.
- Vid risk för dropp och stänk mot personalens ansikte används stänkskydd.
- Vid aerosolgenererande arbetsmoment i patientens luftvägar kan virusbärande droppkärnor bildas och innebära risk för aerosolsmitta. För att förebygga aerosolsmitta ska andningsskydd användas.

I följande dokument beskrivs när och hur skyddsutrustning ska användas i tre olika vårdsituationer.

Dokumentet är framtaget av Vårdhygien Stockholm på uppdrag av regionens särskilda sjukvårdsledning (RSSL).

Vårdsituation minst 2 meter från patienten

Basala hygienrutiner gäller

Desinfektera händer och underarmar före och efter arbetsmomentet, efter kontakt med tagytor i vårdrummet samt innan du lämnar vådrummet.

Vårdsituation mindre än 2 meter från patienten

Bryt dropp- och kontaktsmitta genom

Basala hygienrutiner

- Engångs plastförkläde utan ärm för att skydda arbetskläder mot förorening. Vid risk för kraftig förorening av kläder eller underarmar rekommenderas engångs långärmat plastförkläde eller långärmat engångs vätskeavvisande skyddsrock.
- Handskar används vid arbete som innebär kontakt med kroppsvätskor, ytdesinfektionsmedel samt stickande/skärande. När arbetsmomentet är klart tas handskar av och kastas. Därefter desinfekteras händer och underarmar.
- Desinfektera händer och underarmar före och efter arbetsmomentet, efter kontakt med tagytor i vårdrummet samt innan du lämnar vårdrummet.

Stänkskydd

Stänkskydd används vid avstånd mindre än 2 meter från patienten som skydd vid risk för dropp och stänk av kroppsvätska mot ögon, näsa och mun. Det finns tre olika alternativ:

- Visir och vätskeresistent kirurgiskt munskydd märkt IIR.
- Skyddsglasögon och vätskeresistent kirurgiskt munskydd märkt IIR.
- Kirurgiskt munskydd (IIR) med inbyggt visir.

Rengöring och desinfektion

Använd desinfektionsmedel med tensid på vårdnära tag- och arbetsytor.

Vårdsituation mindre än 2 meter från patienten

Påtagning av skyddsutrustning minst 2 meter från patienten

Siffran på bilderna anger vilket steg i rutinen som bilden illustrerar.

1. Desinfektera händer och underarmar.
2. Ta på plastförkläde.
3. Desinfektera händer och underarmar.
4. Ta på stänkskydd. Börja med kirurgiskt munskydd IIR, kläm åt metalskenan över näsryggen, knyt banden bakom huvudet alternativt placera gummi-bandet bakom huvudet eller runt öronen, justera munskyddet så det sluter väl runt näsa, mun och haka. Ta därefter på visir eller skyddsglasögon.
5. Desinfektera händer och underarmar.
6. Ta på handskar vid risk för kontakt med kroppsvätska.

Vårdsituation mindre än 2 meter från patienten

Avtagning av skyddsutrustning minst 2 meter från patienten

1. Om handskar använts ta av dem i vårdrummet så att de hamnar ut och in. Kasta som konventionellt avfall.
2. Desinfektera händer och underarmar.
3. Ta av plastförklädet i vårdrummet så att det hamnar ut och in. Kasta som konventionellt avfall.
4. Desinfektera händer och underarmar.
5. Tag av visir/skyddsglasögon bakifrån och framåt utan att vidröra ansiktet.
6. Desinfektera händer och underarmar.
7. Ta av kirurgiskt munskydd IIR utan att vidröra fronten på munskyddet. Se exempel nedan på ett kirurgiskt munskydd IIR. Kasta som konventionellt avfall.
8. Desinfektera händer och underarmar.

Siffran på bilderna anger vilket steg i rutinen som bilden illustrerar.

Vårdsituation med aerosolgenererande arbetsmoment

Verksamheten definierar gränsen för vådrummet/vårdytan beroende på storlek och ventilation. Verksamheten tydliggör också var skyddsutrustning ska tas på och av.

<https://vardgivarguiden.se/globalassets/utveckling/corona/aerosolbildande-vardmoment.pdf>

Nasal högflödesbehandling med syrgas, tex Optiflow

Bryt aerosol, dropp- och kontaktsmitta genom

Basala hygienrutiner

- Engångs plastförkläde utan ärm för att skydda arbetskläder mot förorening. Vid risk för kraftig förorening av kläder eller underarmar rekommenderas engångs långärmat plastförkläde eller långärmat engångs vätskeavvisande skyddsrock.
- Handskar används vid arbete som innebär kontakt med kroppsvätskor, ytdesinfektionsmedel samt stickande/skärande. När arbetsmomentet är klart tas handskar av och kastas. Därefter desinfekteras händer och underarmar.
- Desinfektera händer och underarmar före och efter arbetsmomentet, efter kontakt med tagytor i vådrummet samt innan du lämnar vådrummet.

Andningsskydd

Andningsskydd (FFP3/FFP2/N95) och stänkskydd används av alla i vådrummet/vårdytan.

- FFP3 med täckt ventil ska kompletteras med skyddsglasögon eller visir.
- FFP3 utan täckt ventil ska kompletteras med heltäckande visir.
- FFP2/N95 ska kompletteras med heltäckande visir.

Personal ska öva påtagning, utföra läckagetest samt öva avtagning av andningsskydd.

Rengöring och desinfektion

Använd desinfektionsmedel med tensid på vårdnära tag- och arbetsytor.

Vårdsituation med aerosolgenererande arbetsmoment

Påtagning av skyddsutrustning på en plats som verksamheten bestämt

1. Desinfektera händer och underarmar.
2. Ta på plastförkläde.
3. Desinfektera händer och underarmar.
4. Ta på andningsskydd och utför läckagetest enligt tillverkarens anvisningar. Det är viktigt att andningsskyddet sluter tätt. Skägg kan göra att andningsskyddet inte sluter tätt vilket innebär risk för smitta.
5. Desinfektera händer och underarmar.
6. Ta på valt stänkskydd.
7. Desinfektera händer och underarmar.
8. Ta på handskar vid risk för kontakt med kroppsvätska.

Verksamheten definierar gränsen för vårdrummet/vårdytan beroende på storlek och ventilation. Verksamheten tydliggör också var skyddsutrustning ska tas på och av.

Vårdsituation med aerosolgenererande arbetsmoment

1. Avtagning av skyddsutrustning på en plats som verksamheten angett

1. Om handskar använts ta av dem i vådrummet så att de hamnar ut och in. Kasta som konventionellt avfall.
2. Desinfektera händer och underarmar.
3. Ta av plastförklädet i vådrummet så att det hamnar ut och in. Kasta som konventionellt avfall.
4. Desinfektera händer och underarmar.

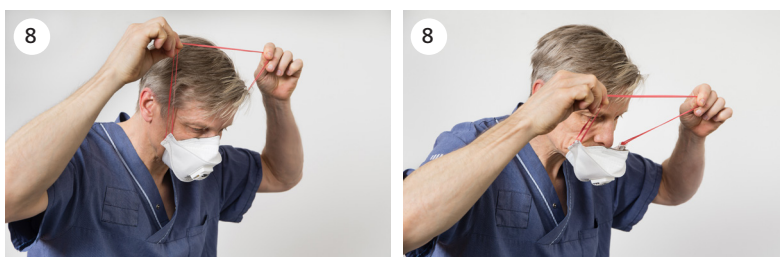
Siffran på bilderna anger vilket steg i rutinen som bilden illustrerar.

Vårdsituation med aerosolgenererande arbetsmoment

2. Gå ut från vådrummet/vårdytan

5. Desinfektera händer och underarmar.
6. Tag av stänkskydd bakifrån och framåt utan att vidröra ansiktet. Lägga det på en bestämd arbetsyta
7. Desinfektera händer och underarmar.
8. Tag av andningsskydd bakifrån utan att vidröra fronten på andningsskyddet. Kasta som konventionellt avfall.
9. Desinfektera händer och underarmar.

Verksamheten definierar gränsen för vådrummet/vårdytan beroende på storlek och ventilation. Verksamheten tydliggör också var skyddsutrustning ska tas på och av.

Rengöring och desinfektion av visir eller skyddsglasögon

- Sker på förutbestämd arbetsyta, fri från övriga föremål.
- Ta på plastförkläde och handskar.
- Ta riklig mängd ytdesinfektionsmedel med tensid på engångs torkduk.
- Bearbeta först insidan av visiret/skyddsglasögonen.
- Desinfektera arbetsytan och vänd på visir/skyddsglasögon för att desinfektera utsidan.
- Häng upp/placera visir/skyddsglasögon på avsedd plats för förvaring.
- Desinfektera arbetsytan med ny engångs torkduk och riklig mängd ytdesinfektionsmedel med tensid.
- Ta av handskar och plastförkläde. Kasta som konventionellt avfall.
- Avsluta med att desinfektera händer och underarmar.

Bakgrund

Coronavirus, SARS-CoV-2, som orsakar covid-19 smittar framför allt via

- droppsmitta (t.ex. via hostningar, nysningar) och
- kontaktsmitta (t.ex. via händer och ytor).

Dropp- och kontaktsmitta förhindras genom att

- följa basala hygienrutiner.
- använda skyddsutrustning.
- rengöra och desinfektera ytor.

Syftet med basala hygienrutiner är att förhindra smitta

- från patient till personal och från personal till patient (direkt kontaktsmitta).
- mellan patienter, via personalens händer och kläder eller via ytor och föremål (indirekt kontaktsmitta).
- samt motverka att patientens egna mikroorganismer överförs från en plats på patientens kropp till en annan.

Basala hygienrutiner förutsätter kortärmad arbetsdräkt, hel hud på händer och underarmar, korta naglar fria från nagellack/konstgjort material, händer och underarmar fria från armbandsur, smycken, bandage eller motsvarande. Hår/skägg/huvudduk ska vara uppsatt.

Repetera gärna Vårdhygien Stockholms digitala utbildning i basala hygienrutiner.

<https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/digital-utbildning/>

Läs om rengöring och desinfektion av ytor i vårdmiljö.

<https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/hygienrad/rengoring-och-desinfektion/>

Referenser

Tänk på att alltid söka senaste version av Vårdhygien Stockholms dokument på <https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/smittammen/coronavirus/>

1. SOSFS 2015:10. Basal hygien i vård och omsorg. (rev. av 2007:19). Socialstyrelsen, 2015.
2. Vårdhygien Stockholm. Basala hygienrutiner. Reviderad 2018. Region Stockholm. Webbpublicerad; www.vardgivarguiden.se/vardhygien. 19 november, 2018.
3. Vårdhygien Stockholm. Skyddsutrustning vid aerosolbildande procedurer hos patient med covid-19. Webbpublicerad; <https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/smittammen/coronavirus/>. 14 maj, 2020.
4. Vårdhygien Stockholm. Kohortvård vid COVID-19 i slutenvård. Webbpublicerad; <https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/smittammen/coronavirus/>. 26 juni, 2020.
5. Vårdhygien Stockholm. Rengöring och desinfektion av ytor i vårdmiljö. Webbpublicerad; <https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/hygienrad>. 30 april, 2019.
6. Smittrisker (AFS 2018:4). Arbetsmiljöverket, 18 maj, 2018.
7. Rekommendationer för handläggning och val av skyddsåtgärder mot covid-19 inom vård och omsorg. Folkhälsomyndigheten, 25 juni, 2020.
8. Rena händer räddar liv. Folkhälsomyndigheten, Sveriges Kommuner och Regioner. Webbpublicerad; <https://www.folkhalsomyndigheten.se/rena-hander-raddar-liv/>. 21 mars, 2019.

